

KURBAN REHBERİ

İÇİNDEKİLER

Kurbanın Tarifi

Kurban İbadetinin Meşru Kılınışı ve Delilleri

1. Kur'ân'dan Delili
2. Sünnet'ten Delili
3. İcmâdan Delili

Kurbanın Tarihçesi

Kurban Kesmenin Fazileti

Kurban Niçin Kesilir?

Et Yemek vb. Bir Niyetle Kurban Kesilirse Ne Olur?

Ortaklaşa Kesilen Kurbanda Bir Kişi Et Yemek Niyetinde Olursa Ne Olur?

Kurban Kesmenin Hükümü Nedir?

Kurban Keskem Kimlere Vaciptir?

Kurban Keskem Yerine Bedelinin Sadaka Olarak Verilmesi Caiz midir?

Borçlunun Kurban Kesmesi Vacip midir?

Bayramda Kesilecek Tek Kurban Ailenin Her Ferdi İçin Yeterli midir?

Kadına Kurban Keskem Vacip midir?

Namaz Kılmayan Bir Kimse Kurban Kesse Caiz Olur mu?

Kendisine Kurbanın Vacip Olduğunu Bayramdan Sonra Öğrenen, Bildiği Halde Kesmeyen veya Kesemeyen Kimse Ne Yapmalıdır?

Kurban Kesmeye Güç Yetiremeyen (Maddî İmkânı Olmayan) Kimse Ne Yapar?

Ölmüş Kimseler Adına Kurban Keskem Caiz midir?

Taksitle veya Veresiye Kurban Alıp Keskem Caiz midir?

Kurban Ne Zaman Kesilir?

Aldığı Hayvanı Kurban Günlerinde Kesmeyen Durumu Nedir?

Hangi Hayvanlar Kurban Edilebilir?

Kurban Niyetiyle Tavuk veya Horoz Keskem Caiz midir?

Kurbanlık Hayvanlar Kaç Yaşında Olmalıdır?

Yaban Öküzü, Dağ Keçisi Gibi Ehli Olmayan Hayvanlardan Kurban Olur mu?

Kurbanlık Bir Hayvan, Kaç Kişinin Adına Kesilebilir?

Ortaklaşa Kesilen Büyükbaş Hayvanın Paylaşımı Nasıl Olmalıdır?

Ortakların Niyetleri Birbirinden Farklı Olsa Hüküm Nedir?

Bir Kimse Tek Başına Aldığı Büyükbaş Hayvana Başkasını Ortak Edebilir mi, Ederse Hüküm Ne Olur?

Bir Hayvanın Kurban Edilmesine Engel Olan Kusurlar Nelerdir?

Hayvanın Kurban Edilmesine Engel Olmayan Kusurlar Nelerdir?

Satın Alındıktan Sonra Sakatlanan Kurban Ne Olur?

Kurbanlık Hayvandan Faydalanmak Caiz midir?

Kurbanın Eti Ne Yapılır?

Kurbanın Derisi Ne Yapılır?

Kurbanın Etinden veya Derisinden Kasap Ücreti Verilir mi?

Aldığı Kurbanlığı Satıp Yerine Dengi Bir Hayvanı Almanın Hükümü Nedir?

Kurbanı Kestikten Sonra Kıymetini Sadaka Olarak Vermek Üzere Etini Satmak Caiz midir?

Kurban Edilmeden Önce Doğan Yavrunun Hükümü Nedir?

Boğazlanan Hayvanın Karnından Çıkan Yavru Yenir mi?

Kurbanın Yenmesi Caiz Olan ve Olmayan Organları Nelerdir?

Kurban Kesildikten Sonra Bedeninde Kalıp da Akıcı Olmayan Kanın Hükümü Nedir?

Kurbanı Kim Keser?

Kadın, Deli, Çocuk Kurban Kesebilir mi?

Kurban Boğazlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Kurbanı Boğazlarken Besmele Çekmenin Hükümü Nedir?

Besmele Kasten veya Unutarak Terk Edilse Ne Olur?

Kurbanı Keserken Yönünü Kibleye Çevirmenin Hükümü Nedir?

Kurban Kesimindeki Edepler

Sünnete Uygun Bir Kesim Nasıl Olmalıdır?

Bayram Namazı

Bayram Namazı Nasıl Kılınır?

Teşrik Tekbirleri

Kurban Bayramında Yapılacak Sünnet ve Âdaplar

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

“O halde, Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.” (el-Kevser, 108/2)

“Onların (kurbanların) ne etleri, ne de kanları (hiçbir zaman) Allah’a erişmez; fakat sizden O’na (yalnızca) takva ulaşır.”

(el-Hacc, 22/37.)

~ Kurbanın Tarifi

Kurban kelimesi *lügatte*; yakınlık, yakınlaşma manalarına gelir.

Istılahta ise; Allah’ın rızasını ve yakınlığını kastederek sırf ibadet, yani kulluk maksadıyla Kurban Bayramı’nın ilk üç gününde belirli şartları taşıyan koyun, keçi, sığır ve deveden herhangi birini usulüne göre kesmek demektir.

~ Kurban İbadetinin Meşru Kılınışı ve Delilleri

Kurban kesmek, bayram namazları ve zekât gibi hicretin ikinci senesinde meşru kılınmış olup, meşruiyeti Kur’an, Sünnet ve İcmâ-ı ümmetle sabittir.

1. Kur’ân’dan Delili

- “Rabbin için namaz kıl (Kurban Bayramı namazı) ve kurban kes.” (el-Kevser, 108/2)
- “Kurbanlık büyük baş hayvanları da sizin için Allah’ın nişanelerinden kıldık. Sizin için onlarda hayır vardır. Onlar saf saf sıralanmış dururken (kurban edeceğinizde) üzerlerine Allah’ın adını anın. Yanları üzerlerine düşüp canları çıkınca onlardan siz de yiyin, istemeyen fakire de istemek zorunda kalan fakire de yedin. Şükredesiniz diye onları böylece sizin hizmetinize verdik.” (el-Hac, 22/36)

2. Sünnet’ten Delili

- “Hâli vakti yerinde olup da kurban kesmeyen, namazgâhımıza sakın yaklaşmasın.” (İbn-i Mâce, 3123)

- Hz. Âişe (r.anhâ)’dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah Efendimiz şöyle buyurmuştur: “İnsanoğlu Kurban (Bayramı) günü, Allah’a, kan akıtmaktan daha sevimli bir amel yapamaz. Zira, kesilen hayvan, kıyamet günü boynuzlarıyla, kıllarıyla, tırnaklarıyla (Allah’ın huzuruna) gelecektir. Hayvanın kanı yere düşmezden önce Allah indinde yüce bir mevkie ulaşır. Öyle ise, onu gönül hoşluğu ile ifa edin.” (Tirmizî, Edâhî 1)

- “Bayram gününde gümüş para, Allah katında kurbanlıktan daha sevimli bir şeye harcanamaz.” (et-Terğîb ve’t-Terhîb, Münziri, Taberânî’den, c.2, s.537, Hikmet Yay.)

- Hz. Enes (r.a) şöyle buyurmuştur: “Rasûlullah (s.a.v), beyazı siyahından çok, boynuzlu iki koç kurban etti. Onun, ayağını hayvanın yanlarına koyduğunu, besmele çekip tekbir getirdiğini ve eliyle kestiğini gördüm.” (Müsned; Neylü’l-Evtar)

3. İcmâdan Delili

Asr-ı saadetten bu yana ehl-i sünnet âlimlerinden hiçbirisi kurban kesmenin meşru bir ibadet olduğunun aksine bir görüş beyan etmemiş ve bu hususta ümmetin ittifakı vaki olmuştur.

🔪 Kurbanın Tarihçesi

Kurban ibadetinin tarihi oldukça eskidir. Hz. Âdem (a.s)'ın çocuklarının adakları ile ilgili olarak bizlere ulaşılmış olan bilgiler, kurban kesme ya da adamanın, adak sunmanın ilk insanla başladığını gösterir niteliktedir.

“(Ey Habibim!) Onlara, Âdem’in iki oğlunun haberini gerçek olarak oku. Hani ikisi de birer kurban sunmuşlardı da, birinden kabul edilmiş, ötekinden kabul edilmemişti...” (el-Mâide, 5/27)

Ayrıca şu âyet-i kerime de kurban kesmenin her ümmette var olduğunu gösteren bir delildir:

“Her ümmet için, Allah’ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye bir ibadet (kurban kesme) yeri yaptık. İşte sizin ilâhınız bir tek ilâhtır. Şu halde yalnız O’na teslim olun. Alçak gönüllüleri müjdele!” (el-Hac, 22/34)

Peygamber Efendimiz tarafından dinî bir vecibe olarak tebliğ edilen ve Müslümanlarca ifa edilen kurban ibadetinin temelleri ise Hz. İbrahim (a.s) ile oğlu İsmail arasında vuku bulan hadiseye kadar uzanır.

Bu hadise Kur’ân-ı Kerim’de şöyle bildirilmektedir:

“(İbrahim) ‘Ey Rabbim! Bana sâlihlerden (olacak bir çocuk) bağışla’ (dedi). Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik. Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona:

‘Yavrum, ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?’ dedi. O da:

‘Babacığım, emrolduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın!’ dedi.

Nihayet her ikisi de (Allah’ın emrine) boyun eğip, İbrahim de onu (boğazlamak için) yüz üstü yere yatırınca, ona şöyle seslendik:

‘Ey İbrahim! Gördüğün rüyanın hükmünü yerine getirdin. Şüphesiz biz iyilik yapanları böyle mükâfatlandırırız.’

Şüphesiz bu apaçık bir imtihandır. Biz, (İbrahim’e) büyük bir kurbanlık vererek onu (İsmail’i) kurtardık. Sonradan gelenler arasında ona güzel bir anı bıraktık. İbrahim’e selam olsun.” (es-Saffat, 37/100-109)

🔪 Kurban Kesmenin Fazileti

Hz. Âişe (r.anhâ) rivayet edildiğine göre Rasûlullah Efendimiz şöyle buyurmuştur: **“İnsanoğlu Kurban (Bayramı) günü, Allah’a, kan akıtmaktan daha sevimli bir amel yapamaz. Zira, kesilen hayvan, kıyamet günü boynuzlarıyla, kılılarıyla, tırnaklarıyla (Allah’ın huzuruna) gelecektir. Hayvanın kanı yere düşmezden önce Allah indinde yüce bir mevkie ulaşır. Öyle ise, onu gönül hoşluğu ile ifa edin.”** (Tirmizî, Edâhî 1)

Hüseyin bin Ali (r.anhümâ)’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **“Kim gönül hoşnutluğu ile mükafatını Allah’tan umarak kurban keserse bu kendisini Cehennem ateşinden korur.”** (et-Terğîb ve’t-Terhîb, Münzirî, Taberânî’den, c.2, s.537, Hikmet Yay.)

🔪 Kurban Niçin Kesilir?

İbadet; nefse muhalefet ederek sadece Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için yapılan amel demektir. Kendisiyle Allah'ın rızası kastedilmeyen bir amel, Allah'ın katına ulaşmaz. Allah'a ulaşmayan bir amelden de uhrevî bir fayda beklemek imkânsızdır. Bu durum namazda, oruçta ve sair ibadetlerde nasılsa kurban kesmede de böyledir. Kurbanlar Allah ve Rasûlü emrettiği için ve sırf Allah'ın rızasını kazanmak için kesilir. Kurbanın etinden, derisinden istifade edilebilir; ancak bunlar maksat değildir.

Müslüman bütün ibadetlerini sadece Allah'a yaklaşmak ve rızasını elde etmek için yapar. Önemli olan, riyadan, gösterişten ve dünyevî herhangi bir maksattan uzak bir şekilde kurban ibadetini yerine getirmektir.

Bugün birçok kimse kurban kesmeyi her sene mutata bir şekilde yerine getirilen bir adet ve gelenek olarak görmektedir. "Akraba ve komşularım kesiyorlar, ben kesmezsem acaba ne derler?" ya da "Çoluk-çocuk etten mahrum kalmasın" gibi ihlâstan uzak düşüncelerle kurban kesenler de az değildir. Hâlbuki âyet ve hadislerde kurban kesmenin sırf Allah rızasını kastederek eda edilmesi gerektiği özellikle vurgulanmaktadır. Özellikle şu âyet bu hususa açıkça delalet etmektedir:

"Onların ne etleri, ne de kanları asla Allah'a ulaşmaz; fakat ona sizin takvanız ulaşır. Size olan hidayetinden dolayı Allah'ı büyük tanıyasınız diye böylece onları sizin hizmetinize verdi. Muhsinleri (iyilik edenleri) müjdele." (el-Hac, 22/37)

🔪 Et Yemek vb. Bir Niyetle Kurban Kesilirse Ne Olur?

Kurbanın geçerli olması için niyet; Allah'ın emrini yerine getirmek ve O'na yaklaşmak olmalıdır. Bu niyet haricinde adet ve örfe uymak, ayıplanmamak, et yemek vb. niyetlerle kesilen kurban, kurban yerine geçmez.

🔪 Ortaklaşa Kesilen Kurbanda Bir Kişi Et Yemek Niyetinde Olursa Ne Olur?

Büyük baş bir hayvana birden fazla kişi ortak olur ve bu ortaklardan birisi gayri Müslim olursa ortaklardan hiçbirinin kurbanı geçerli olmaz.

Ortaklardan birinin niyeti et yemek olursa, ortaklardan hiç birinin kurbanı geçerli değildir.

🔪 Kurban Kesmenin Hükümü Nedir?

Kurban kesmek Hanefî mezhebine göre vaciptir.

🔪 Kurban Kesmek Kimlere Vaciptir?

Kurban kesmenin vacip olması için bir kimsede şu şartlar bulunmalıdır:

1. Müslüman olmak,
2. Hür olmak,
3. Mukim olmak (Seferî, yani yolcu olmamak).
4. Akıllı olmak,
5. Buluğa ermek,
6. Zengin olmak.

- **Dinen zengin;** temel ihtiyaçlarından ve borcundan başka 80.18 gr. altın veya bu miktar altın değerinde malı yahut parası olan kimsedir.

- **Temel ihtiyaçlardan maksat;** kişinin evi, arabası, ev eşyası, giyim eşyası, dükkânı ve mesleğinin gerektirdiği aletler vb.dir.

- Kurbanın vacip olmasında nisap miktarı malın üzerinden bir sene geçmesi ve malın artırıcı nitelikte olması şartı yoktur.

- Nisap miktarı mala sahip olan kimse ister kadın, ister erkek olsun kurban kesmesi vaciptir.

🔪 Kurban Kesmek Yerine Bedelinin Sadaka Olarak Verilmesi Caiz midir?

Kurban kesmek yerine, bedelinin bir fakire veya bir hayır kurumuna verilmesi caiz değildir. Böyle yapan bir kişinin sadakası sahih olur; ancak kurban yükümlülüğü üzerinden düşmez. Çünkü kişinin üzerinden kurban kesme yükümlülüğünün kalkması, ancak Allah rızası için belirtilen vasıflarla hayvanın kesilmesiyle olur. Bu nedenle böyle yapan bir kimsenin kurban kesmesi gerekir.

“Bayramda illa ki kurban kesmek gerekmez. Sadaka da bir ibadettir(!)” diyerek kurban bedel bir ibadet arayanlar büyük bir yanlışlığın içerisinde. Zira her bir ibadet için bir zaman tayin edilmiştir. O zamanda belirlenen ibadet edilmelidir. Başka bir ibadet onun yerini dolduramaz. Ramazan ayında oruç tutulur, hac aylarında gücü yeten hacca gider. Kurban Bayramı günlerinde de kurban kesilir. Bayram günü bundan daha üstün bir ibadet yoktur. Rasûlullah (s.a.v) Efendimiz’in şu hadîs-i şerifleri bunu açıkça ifade etmektedir:

“İnsanoğlu Kurban (Bayramı) günü, Allah’a, kan akıtmaktan daha sevimli bir amel yapamaz. Zira kesilen hayvan, kıyamet günü boynuzlarıyla, kıllarıyla, tırnaklarıyla (Allah’ın huzuruna) gelecektir. Hayvanın kanı yere düşmezden önce Allah indinde yüce bir mevkie ulaşır. Öyle ise, onu gönül hoşluğu ile ifa edin.” (Tirmizî, Edâhî 1)

“Bayram gününde gümüş para, Allah katında kurbanlıktan daha sevimli bir şeye harcanamaz.” (et-Terğîb ve’t-Terhîb, Münzirî, Taberânî’den, c.2, s.537, Hikmet Yay.)

🔪 Borçlunun Kurban Kesmesi Vacip midir?

Elinde nisap miktarı malı ya da parası bulunan kimsenin borcu bulunur ve bunu ödediği takdirde elindeki para veya mal nisap miktarından düşecekse, bu takdirde o kimseye kurban kesmek vacip olmaz.

🔪 Bayramda Kesilecek Tek Kurban Ailenin Her Ferdi İçin Yeterli midir?

Bir ailede nisap miktarı malı olan birden fazla kişi varsa, sadece bir kurban kesmek tüm ev halkı için yeterli ve geçerli olmaz. Aynı aile içerisinde olsa dahi nisap miktarı malı olan her fert ayrı ayrı kurban kesmek zorundadır.

🔪 Kadına Kurban Kesmek Vacip midir?

Kocası olsun veya olmasın, kocası ister kurban kessin veya kesmesin, nisap miktarına sahip olan her kadın üzerine kurban kesmek vaciptir.

🔪 Namaz Kılmayan Bir Kimse Kurban Kesse Caiz Olur mu?

Namaz kılmayan bir kimsenin şartlarını yerine getirerek kestiği kurban sahih olur. O kimsenin namaz kılmaması, kestiği kurbanın sıhhatine mani değildir. Zira bunlar yerine getirilmesi gereken birbirinden ayrı ibadetlerdir.

🔪 Kendisine Kurbanın Vacip Olduğunu Bayramdan Sonra Öğrenen, Bildiği Halde Kesmeyen veya Kesemeyen Kimse Ne Yapmalıdır?

Kendisine kurbanın vacip olduğunu bayramdan sonra öğrenen, vacip olduğunu bildiği halde kurban kesmeyen veya kesemeyen kimse gelecek yılın kurban bayramını beklemez ve kurban bedelini tasadduk eder. Burada bedelden maksat; kurban etmeye kâfi gelecek bir koyunun kıymetidir.

🔪 Kurban Kesmeye Güç Yetiremeyen (Maddî İmkânı Olmayan) Kimse Ne Yapar?

Abdullah b. Amr b. Âs (r.anhümâ) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v):

"Kurban gününü bayram olarak kutlamakla emrolundum. Onu bu ümmet için Allah bayram kılmıştır" buyurmuştu. Bir adam kendisine:

"Ey Allah'ın Rasûlü! Ben îâreten (istifade etmek için emaneten) verilmiş bir hayvandan başka bir şeye sahip değilsem, onu kesebilir miyim?" diye sordu. Rasûlullah (s.a.v):

"Hayır, ancak saçını, tırnaklarını kısaltır, bıyıklarından alır, etek traşını olursun. Bu da sana Allah indinde bir kurban yerine geçer." buyurdu. (Ebû Dâvûd, Edâhî, 1, 2789)

🔪 Ölmüş Kimse Adına Kurban Kesmek Caiz midir?

Ölen bir kimsenin adına kurban kesmek caizdir. Ölen kimsenin varisi onun emriyle ona bir kurban kesse etinin hepsini tasadduk etmesi ve ondan yememesi gerekir. Ancak ölen kimsenin emri olmadan sevabını ona bağışlamak niyetiyle kendi parasından bir kurban kesse onun etinden yiyebilir.

🔪 Taksitle veya Veresiye Kurban Alıp Kesmek Caiz midir?

Kurban kesmek vacip olan bir kişinin veresiye veya taksitle kurban satın alması caizdir. Çünkü taksitle veya veresiye alınan kurban da peşin alınan kurban gibi kişinin mülkiyetine geçmiş olur.

🔪 Kurban Ne Zaman Kesilir?

Kurban, Kurban Bayramı'nın birinci günü fecrin doğmasından üçüncü günü güneş batıncaya kadar kesilebilir.

Şehirde ve bayram namazının kılındığı yerlerde kurbanın, bayram namazından sonra kesilmesi şarttır. Uveymir b. Eşkar (r.a)'ın anlattığına göre; o, kurbanını bayram namazından önce kesmiş, sonra da durumu Rasûlullah (s.a.v)'e açmıştır. Efendimiz (s.a.v) de kendisine: **"Kurbanını iade et (yeniden kes, o kurban yerine geçmez)."** buyurmuştur. (İbn-i Mâce)

🔪 Aldığı Hayvanı Kurban Günlerinde Kesmeyen Durumu Nedir?

Fakir bir kimse kurban kesmek üzere aldığı hayvanı kurban bayramı günlerinde kesmezse onu canlı olarak tasadduk eder. Aldığı hayvanı satması caiz değildir.

Zengin ise kurban kesmek üzere aldığı hayvanı kurban bayramı günlerinde kesmezse onun kıymetini tasadduk eder.

🔪 Hangi Hayvanlar Kurban Edilebilir?

- Hayvanlardan yalnız koyun, keçi, deve ve sığır kurban edilebilir. Mandalar da sığır cinsindedir.

- Bu hayvanların erkeği ve dişisi arasında fark yoktur. Eğer ette ve kıymette eşit iseler koç koyundan daha faziletlidir.

Kıymetleri bir olursa, keçinin dişisi erkeğinden daha faziletlidir.

Deve ve sığır, et ve kıymette eşit iseler dişisi erkeğinden daha faziletlidir.

- Et ve kıymette bir koyun ile sığırın yedide biri eşit ise, hangisinin eti daha güzelse o daha efdaldır. Eğer et ve kıymette eşit olmazlarsa, o zaman hangisi daha fazlaysa o daha faziletlidir.

🔪 Kurban Niyetiyle Tavuk veya Horoz Kesmek Caiz midir?

İbadetleri ve bu ibadetlerin sair vasıflarını ancak şarî-i hakîm olan Allah (c.c) ve O'nun Rasûlü (s.a.v) belirler, tayin eder. Bu iki merci dışında hiç kimse ibadetler hususunda her hangi bir şekilde tayinde bulunamaz.

Hayvanlardan yalnız koyun, keçi, deve ve sığır kurban edilebilir. Bunların dışında horoz, tavuk, hindi, kaz ve diğer hayvanlar kurban niyetiyle kesilemez. Âlimler bu hususta ittifak etmişlerdir. Zira ne Peygamber (s.a.v) Efendimiz'den, ne de Ashâb-ı Kiram'dan bunların dışında hayvanların kurban edildiğine veya edilebileceğine dair herhangi bir nakil gelmiş değildir.

Buna göre;

- Fakir bir kimsenin kurban niyetiyle kurban bayramında tavuk ve cinsi hayvanları kesmesi caiz değildir, tahrimen mekruhtur.

- Zengin bir kimsenin de "Hem kurban kesmiş olayım, hem de artan parayı fakirlere tasadduk edeyim!" diyerek tavuk vb. hayvanları kesmesi caiz değildir. Bu kimsenin hükmü, fakirin hükmünden daha da ağırdır.

- "Tavuk, hindi, deve kuşu gibi hayvanlardan da kurban olur, önemli olan kan akıtmaktır." demek Kur'an ve Sünnet'e muhalif olduğu için bidattir ve böyle söyleyen kimseler günahkârdırlar.

🔪 Kurbanlık Hayvanlar Kaç Yaşında Olmalıdır?

- Kuzu, oğlak, buzağı deve köşegini kurban kesmek caiz değildir.

- Koyun ile keçinin bir yaşını, devenin beş, sığırın da iki yaşını bitirmiş olması gerekir. Ancak koyun altı ayı tamamladığında (yani yedi veya sekiz aylık olduğunda) bir yaşını doldurmuş gibi gösterişli durumda olur ise, o da kurban edilebilir. Koyun dışındakilerin ise ne kadar gösterişli olursa olsunlar, belirtilen yaşları tamamlamadıkça kurban edilmeleri caiz olmaz.

🔪 Yaban Öküzü, Dağ Keçisi Gibi Ehlî Olmayan Hayvanlardan Kurban Olur mu?

Yaban öküzü, dağ keçisi gibi yabanî hayvanlardan kurban olmaz. Vahşî veya ehli hayvanın çiftleşmesinden doğan bir hayvan, kurban edilecek olursa, itibar anasıdır. Eğer ana ehli ise, kurban olur; değilse olmaz.

🔪 Kurbanlık Bir Hayvan, Kaç Kişinin Adına Kesilebilir?

- Bir koyun veya keçi yalnızca bir kişinin adına kesilebilir.

- Bir deve veya sığır bir kişiden yedi kişiye kadar kimse için kurban edilebilir. Ancak bu ortakların hepsi Müslüman olup, her biri kendi hissesine malik olmalı ve "Allah rızası için" bir ibadeti yerine getirme niyeti taşınmalıdır.

🔪 Ortaklaşa Kesilen Büyükbaş Hayvanın Paylaşımı Nasıl Olmalıdır?

Ortak kesilen büyükbaş hayvanın eti tartılarak paylaşılır. Göz kararıyla paylaşmak caiz değildir.

Yedi kişi bir kurbanı ortak olsalar birinin hissesi diğerlerinden az olmak şartı koşulsa bu kurban geçersizdir.

<http://www.rehberdergisi.com>

Ortaklar yedi kişiden az olursa hisseleri ister eşit olsun ister olmasın caiz olur. Ancak bir kişinin hissesi yedide birden az olmamalıdır.

🔪 Ortakların Niyetleri Birbirinden Farklı Olsa Hüküm Nedir?

Ortaklardan hepsinin kurban kesmekteki maksatlarının Allaha yaklaşmak olması şarttır.

Kurban kesmek isteyenler, kurban kesmek istemeyenlerle ortak olurlarsa, kurbanları caiz olmaz.

Bir hayvana yedi kişi ortak olsa birisi aynı senenin kurbanına, diğerleri de geçmiş yılların kurbanına niyet etseler; aynı senenin kurbanına niyet edenin kurbanı caiz, diğerlerinin ise batıldır. Yedi kişinin hepsi de kurbanın etinden yiyemez, tasadduk etmeleri gerekir.

Ortaklardan bazısı akikaya veya velime (düğün) yemeğine niyet etse hepsinin kurbanı caiz olur.

🔪 Bir Kimse Tek Başına Aldığı Büyükbaş Hayvana Başkasını Ortak Edebilir mi, Ederse Hüküm Ne Olur?

Bu hususta değişik âlimlerin değişik görüşleri vardır:

- Bir kimse, kurban etmek niyetiyle büyükbaş (deve veya sığır) hayvan aldıktan sonra buna başkalarını ortak ederse bakılır:

Şayet bu kimse fakir ise, kendisine kurban kesmek vacip olmadığı halde kurban almakla bunu üzerine vacip kıldığı için başkalarını ortak etmesi caiz değildir. Eğer ortak ederse kurban caiz olmakla birlikte ortakların hisselerini tazmin eder.

Şayet zengin ise, aldığı kurbanlığa başkalarını da ortak ederse ortaklardan aldığı parayı sadaka olarak verir. Çünkü hayvanı satın almakla hayvanın tamamını kurban etmeyi kendisine vacip kılmıştır.

- Ebû Hanife'den rivayet edilen bir görüşe göre kurbanlık hayvanı satın aldıktan sonra başkalarını ortak etmek mekruhtur. Ancak satın alırken başkalarını ortak etme niyetlenirse mekruh olmaz da denilmiştir.

- Diğer bir görüşe göre ise; bir kimse, kurban etmek niyetiyle büyükbaş (deve veya sığır) hayvan aldıktan sonra buna başkalarını ortak ederse bu (istihsanen) caiz olur. Zira buna ihtiyaç vardır.

Tüm bu ihtilaflardan kurtulmak için ortakları önceden bulup hayvanı bundan sonra satın almalıdır. En ihtiyatlı olan budur.

🔪 Bir Hayvanın Kurban Edilmesine Engel Olan Kusurlar Nelerdir?

- İki veya bir gözü kör olan,
- Görme gücünün ekserisi gitmiş olan -ki bu, hayvanın ota yaklaşmasıyla bilinir-,
- Kemiklerinde ilik olmayacak kadar zayıf olan,
- Aksak ayağını yere basıp, kesilecek yere gidemeyecek kadar topal olan veya ayaklarından biri kesik olan,
- Dişlerinin hepsi veya çoğu düşmüş olan,
- Kulağının veya kuyruğunun yarısından fazlası kopmuş veya kesilmiş olan,
- Hasta olduğu açıkça belli olan,
- Boynuzlarının bir veya ikisi kökünden kesilmiş olan,
- Koyun olup da bir, sığır olup da iki meme ucu kopmuş veya memesi kurumuş olan,
- Kuyruğu veya kulakları doğuştan olmayan,

- Burnu kesilmiş olan,
- Yalnız pislik yiyen,
- Dilinin çoğu kesik olan,
- Otlamayacak ve yem yiyemeyecek kadar deli veya dengesi bozuk olan,
- İyice zayıflayıp eti azalan ve yağı hiç kalmayan,
- Uyuzlu olup zayıf olan,
- Sütü kesilmiş olup yavrularını emziremeyen,
- Cinsiyeti belli olmayan, hünsa olan hayvanların kurban edilmeleri caiz değildir.

🔪 Hayvanın Kurban Edilmesine Engel Olmayan Kusurlar Nelerdir?

- Şaşı olması,
- Uyuzlu; ama semiz olması,
- Otlamasına mani olmayacak kadar deli olması,
- Kulaklarının delinmiş veya yarılmış ya da ucundan kesilip sarkık bir halde bulunması,
- Kulağı ön kısmından kesik olup sallanması,
- Doğuştan kulakları küçük olması,
- Cinsel organının bulunmaması veya burulmuş bir halde bulunması,
- Doğuştan boynuzsuz olması,
- Dişlerinin birazı dökülüp çoğunluğunun durması,
- Uzun kesikliğinden dolayı cimadan aciz olması,
- Öksürmesi,
- Fazla yaşlı olduğu için doğum yapamaması,
- Yüzünde veya kulağında damga olması, bir hayvanın kurban edilmesine engel değildir.

🔪 Satın Alındıktan Sonra Sakatlanan Kurban Ne Olur?

- Kurban ayıp ve kusursuz, sağlam bir şekilde alınır, ancak daha sonra kurban edilmeye mani bir ayıp meydana gelirse bakılır:
Şayet kişi şayet zengin ise, yeni bir kurban alır.
Fakir ise, bu hayvanı kurban olarak keser. Zira kurban o fakir için bir nfiledir. Nfilelerde ise, genişlik ve kolaylık vardır.
- Kesim anında çırpınmaktan dolayı hayvanda bir ayıp meydana gelirse kurbanın sıhhatine zarar vermez.
- Şayet hayvan, kesim anında ölürse bakılır:
Kurbanı kesen kişi zengin ise yeni bir kurban alır.
Fakir ise yeni bir kurban alması gerekmez.

🔪 Kurbanlık Hayvandan Faydalanmak Caiz midir?

- Kurbanlık hayvana binilmez, yük yüklenmez, kiraya verilmez. Eğer kiraya verilirse alınan ücret tasadduk edilmelidir.
- Kesimden önce yününden ve sütünden yararlanmak mekruhtur. Eğer yararlanırsa kıymetini tasadduk eder.
- Kesimden sonra kurbanlık hayvanın etini veya postunu satıp parasını almak veya demirbaş olmayacak bir şeyle değiştirmek caiz değildir. Böyle yapılırsa, kıymetini sadaka olarak vermek gerekir.

➤ Kurbanın Eti Ne Yapılır?

Kişinin kurban etini üçe ayırıp, bir kısmını fakirlere sadaka olarak dağıtması, bir kısmını zengin de olsa komşu ve yakınlarına ikram etmesi, bir kısmını da evine ayırması müstehaptır. Eğer kurban kesenin bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sayısı fazla ve maddî durumu da iyi değilse, kurban etinin tamamını ailesine ayırması müstehaptır.

➤ Kurbanın Derisi Ne Yapılır?

Kurbanın derisini satıp kendine, ailesine harcamak veya kasap ücreti olarak vermek caiz değildir. Ancak satıp parasını fakirlere vermek caizdir.

Kurbanın derisinden kurban sahibi çarık, su tulumu, sofra, kova, seccade yapabilir veya kurbanın derisini kendinden devamlı faydalanılabilecek bir şeyle değiştirebilir. Ancak deriyi yiyecek, içecek vb. tüketilecek şeylerle değiştiremez. Değiştirirse derinin kıymetini tasadduk eder.

Kurban derisi İslâm'a hizmet için çalışan kurum ve vakıflara verilebilir. Kurban derisini İslâm'a hizmet etmeyen veya ettiği bilinmeyen kurumlara vermek ise caiz değildir.

➤ Kurbanın Etinden veya Derisinden Kasap Ücreti Verilir mi?

Kurbanın etinden veya derisinden kasabın ücretini vermek caiz değildir. Şayet verirse vermiş olduğu etin veya derinin kıymetini sadaka vermelidir.

➤ Aldığı Kurbanlığı Satıp Yerine Dengi Bir Hayvanı Almanın Hükümü Nedir?

Bir kimse aldığı kurbanlık hayvanı satıp onun yerine dengini almış olsa, İmam Ebû Yusuf'a göre caiz olmaz. Çünkü buna Allah'ın hakkı geçmiştir. Fakat İmam Azam ile İmam Muhammed'e göre bu, kerahetle caiz olur.

➤ Kurbanı Kestikten Sonra Kıymetini Sadaka Olarak Vermek Üzere Etini Satmak Caiz midir?

Kurbanı kestikten sonra kıymetini sadaka olarak vermek üzere etini satmak caiz değildir. Zira kişi kurban etini ancak yemeye ve yedirmeye maliktir.

➤ Kurban Edilmeden Önce Doğan Yavrunun Hükümü Nedir?

Kurbanlık bir hayvan kesilmeden önce doğarsa, yavrusu da kendisi ile beraber kesilir. Çünkü yavru anasına bağlıdır. Eğer yavru kesilmeyip satılırsa, parasını sadaka olarak vermek gerekir.

➤ Boğazlanan Hayvanın Karnından Çıkan Yavru Yenir mi?

Boğazlanan bir hayvanın karnından çıkan yavru ölü ise, İmam A'zam'a göre yenmez. Anasının boğazlanmış olması, yavrusu için yeterli olmaz. Ancak çıkan yavru canlı ise boğazlanmak suretiyle yenilebilir.

➤ Kurbanın Yenmesi Caiz Olan ve Olmayan Organları Nelerdir?

Kesilen bir kurbanın ödü, bezesi, idrar torbası, cinsel organları ve yumurtalarını yemek mekruhtur.

Bunun haricinde kalan tüm organlar deri, ciğer, dalak, işkembe vb. yenebilir.

➤ Kurban Kesildikten Sonra Bedeninde Kalıp da Akıcı Olmayan Kanın Hükümü Nedir?

<http://www.rehberdergisi.com>

Genel bir kaide olarak; eti yenen hayvanlardan besmele ile kesilenlerin içlerinde kalıp da boğazlamayla akmayan kanlar temizdir.

🔪 Kurbanı Kim Keser?

Kurbanın sahibi tarafından kesilmesi menduptur. Başkasına da kestirebilir. Tesmiyeyi (**Bismilâhi, Allâhu ekber**) kesen söyler.

🔪 Kadın, Deli, Çocuk Kurban Kesebilir mi?

Şayet besmeleyi biliyorlarsa ve kesme kudretleri varsa akıl hastası, kadın, çocuk, sünnetsiz ve dilsiz kurban kesebilir. Kestikleri hayvanın eti helal olur.

🔪 Kurban Boğazlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Kurbanı boğazlama; nefes borusu ile yemek borusunun ve bunların yanlarında bulunan iki damarı kesmekle olur. Bu dördünden üçünün kesilmesi, İmam A'zam'a göre yeterlidir. İmam Ebû Yusuf'a göre, nefes borusu ile yemek borusunu ve iki damardan da birini kesmek şarttır. İmam Muhammed'e göre de, bu dört organdan çoğunu kesmiş olmalıdır.

- Hayvanı boynunun altından (boğazından) değil de üstünden kesmek mekruhtur.
- Hayvanın derisini yüzmeden kafasını kesip atmak mekruhtur.
- Kurbanı keserken kullanılacak alet kesici ve keskin olmalıdır.
- Hayvanı yere yatırdıktan sonra kesmek işinde kullanılacak aleti bileylemeye çalışmamalıdır.
- Hayvanı ayağından tutarak kesim yerine çekmek ve sürüklemek mekruhtur.
- Kurban edilecek hayvana eziyet vermemelidir. Bu nedenle kesim ehil kişiler tarafından yerine getirilmelidir.
- Kurban kesimi esnasında, menfi yönde etkileneceklerinden korkulursa çocukları kesim mahallinden uzak tutmalıdır.
- Hayvanlar, diğerinin kesimini görecektir şekilde yan yana bulundurulmamalıdır.

🔪 Kurbanı Boğazlarken Besmele Çekmenin Hükmü Nedir?

- Hayvanı boğazlarken besmele çekmek şarttır. Boğazlamada Yüce Allah'ın mübarek isimlerinden herhangi birini söylemek yeterlidir. "Allâhu ekber", "Allâhu a'zam", "Allah" denilmesi gibi. Fakat Allah Teâlâ'nın ismini dua maksadı ile söylemek yeterli olmaz. "Allâhümmeğfirlî" denilmesi gibi.

- Hayvanı keserken: "**Bismillâhi Allâhü ekber**" denilmesi müstehaptır.

🔪 Besmele Kasten veya Unutarak Terk Edilse Ne Olur?

Besmele kasten terk edilirse, hayvanın eti yenmez, haram olur. Fakat unutarak terk edilirse, kesilen hayvanın eti yenir.

🔪 Kurbanı Keserken Kibleye Çevirmenin Hükmü Nedir?

Kurbanı kible tarafına çevirerek kesmek sünnettir. Herhangi bir mazeret olmadığı halde kurbanı kible tarafına çevirmeden kesmek mekruhtur. Ancak kurban büyükbaş olur da gerek kesenler, gerek hayvan açısından zorluk meydana gelecekse kible tarafına çevirmeden de kesilebilir.

🔪 Kurban Kesimindeki Edepler

<http://www.rehberdergisi.com>

- Kurbanın ayıpsız, semiz (besili, iri yarı) olması,
- Kurban edilecek hayvanın bir müddet alıkonup beslenmesi,
- Kurbanlığın boynuna gerdanlık gibi süs türünden bir şey takılması, sığırın üzerine örtü örtülmesi,
- Kesimden önce ve sonra dua okunması,
- İmkân nispetinde sahibinin kesmesi,
- Kurbanın kesildikten sonra iki rekât namaz kılınması,
- Kesildikten sonra gerdanlık ve örtünün tasadduk edilmesi,
- Kurbanın etinden sahibinin yemesi.

🔪 Sünnete Uygun Bir Kesim Nasıl Olmalıdır?

- Kurbanlık hayvan usulüne uygun rahatça ve eziyet vermeden kesilmelidir.
- Bunun için öncelikle keskin ve büyük bir bıçak hazırlanıp, hayvanın göremeyeceği yere konur.
- Sonra hayvan, kesim yerine eziyet vermeden götürülür.
- Kurbanlık yüzü ve ayakları kibleye gelecek şekilde sol tarafı üzerine yatırılır.
- Büyük baş hayvanlarda uygulaması zor olsa da küçükbaş kurbanlıklarda sağ arka ayağı serbest bırakılarak, diğer üçü bağlanır.
- Kurban sahibi veya vekili kibleye karşı durarak;

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ عَلَيَّ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ. إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ مِنْكَ وَالْكَ وَالْيَك.

“İnnî veccehtü vecchiye lillezî fetara’s-semâvâti ve’l-arda alâ milleti ibrahîme hanîfen ve mâ ene mine’l-müşrikîn. İnne salâtî ve nüsükî ve mahyâye ve memâtî lillâhi rabbi’l-âlemîn. Ve bizâlike ümirtü ve ene mine’l-müslimîn. Allâhümme minke ve leke ve ileyke.”

“Şüphesiz ki İbrahim’in dini üzere bir muvahhid (Allah’ı bir tanıyıcı) olarak yüzümü o gökleri ve yeri yaratmış olan Allah’a yönelttim. Ben müşriklerden değilim. Şüphesiz benim namazım da, ibadetlerim de, hayatım da, ölümüm de hiçbir ortağı olmayan, Âlemlerin Rabbi Allah içindir. Ben bununla emrolundum. Ben Müslümanların ilkiyim. Allah’ım, (Bu kurban bize) Sen’dendir, Sen’in rızan için (kesiyoruz) ve Sana (ulaşacak)tır.”

dualarını okur.

- Bundan sonra;

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

“Allâhu ekber, Allâhu ekber, lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, Allâhu ekber ve lillâhi’l-hamd” şeklinde tekbir getirilir ve

بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ

“Bismilâhi, Allâhu ekber” denilerek, keskin bıçak hayvanın boynuna çalınır.

- Koyun, keçi ve sığır; boğazları ile çeneleri arasından kesilir. Deve ise, boynunun alt kısmı ile göğsü arasından kesilir.
- Yemek ve nefes borusu ile iki şah damarı tamamen kesilerek kan iyice akıtılır.
- Hayvan ölüncüye kadar beklenir.
- Sonra kafası gövdesinden ayrılır.

- Usulüne uygun olarak yüzülür.
- Hayvan tamamen ölmeden kafa ve ayakları koparmak, derisini yüzmeye kalkmak, kiblede çevirmek veya hayvana eziyet etmek mekruhtur.

🔪 Bayram Namazı

- Bayram namazı, hicretin ikinci yılında kılınmaya başlamıştır.
- Kendilerine cuma namazı farz olanlara bayram namazı kılmak vaciptir.
- Bayram namazlarında hutbeler vacip değil, sünnettir.
- Bayram namazının, (güneşin bir veya iki mızrak boyu kadar yükseldiği) işrâk vaktinden istivâ veya zeval vaktine kadar kılınması caizdir.
 - Kurban Bayramı namazını ilk vaktinde kılmak, Ramazan Bayramı namazını ise biraz geciktirmek müstehaptır.
 - Bayram namazı bir şehirde herkesin toplanacağı bir yerde (namazgâhta) kılınabileceği gibi, camilerde de kılınabilir.

🔪 Bayram Namazı Nasıl Kılınır?

- Bayram namazı iki rekâttır.
- Cemaatle aşikâre olarak kılınır.
- Ezan ve ikamet yapılmaksızın imam ve cemaat iki rekât bayram namazına niyet eder. İftitah tekbiri alındıktan sonra gizlice "Sübhâneke" okunur. Sonra imam yüksek sesle, cemaat da gizlice "Allâhu ekber" diyerek üç tekbir alırlar. Tekbirlerde eller yukarıya kaldırıldıktan sonra yanlara salıverilir, her tekbir arasında üç tesbih miktarı durulur. Üçüncü tekbir alındıktan sonra eller bağlanır. İmam aşikâre Fâtihâ sûresi ile Kur'ân-ı Kerim'den bir miktar okur. Sonra rükû ve secdeler yapılır. Sonra ikinci rekâta kalkılır. İmam aşikâre olarak Fâtihâ sûresi ile bir miktar Kur'an okur. Tekrar üç defa eller kaldırılarak birinci rekâta olduğu gibi üç tekbir alınır. Ardından dördüncü bir tekbir getirilir ve rükûya varılır. Birinci rekâta olduğu gibi secdeler yapıldıktan sonra oturup gizlice "Tahiyyât, Salli-Bârik ve Rabbenâ âtinâ" duaları okunur ve selâm verilerek namaz tamamlanır.
 - Bayram namazlarının her rekâtında alınan üç fazla tekbir vaciptir.
 - Bayram namazına yetişemeyen kimse, kendi başına bayram namazı kılamaz. İsterse nafile namaz kılar. Bu, kuşluk namazı yerine geçer, sevabı büyük olur.
 - Kurban bayramı namazı birinci gün kılınamamışsa ikinci gün ve ikinci gün de kılınamamışsa üçüncü gün kılınabilir. Bu hususta bir mazeret olmasıyla olmaması arasında fark yoktur.

🔪 Teşrik Tekbirleri

- Teşrik tekbirleri vaciptir. Bu hususta tek başına namaz kılan ile imama uyan, yolcu ile mukim, köylü ile şehirli, erkek ile kadın eşittir. (Bu görüş İmâmeyn'e göre olup fetva da buna göredir.)
 - Bu tekbirler bayramdan önce Arefe Günü sabah namazının farzından sonra söylenmeye başlanır, bayramın 4. günü ikindi namazına kadar devam eder.
 - Teşrik tekbirinin lafzı şudur: **"Allâhu ekber, Allâhu ekber, lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, Allâhu ekber ve lillâhi'l-hamd"**
 - Teşrik tekbiri (Cuma namazı da dâhil) farz namazlardan sonra selamın hemen arkasından bir defa söylenir. Vitir namazı, bayram namazları ve cenaze namazının sonunda tekbir getirilmez.

- Teşrik tekbirlerini namaz cemaatle kılındığında hep birden söylemek müstehaptır. Erkekler tekbiri açıktan, kadınlar ise gizlice getirir.
- Teşrik günlerinden önce kılamadığı bir namazı, teşrik günlerinde kaza eden kimse teşrik tekbirlerini getirmez.
- Bir senenin teşrik günlerinde terk edilen bir namaz, yine o senenin teşrik günlerinden birinde kaza edilse, sonunda teşrik tekbiri alınır. Fakat başka günlerde veya başka bir senenin teşrik günlerinde kaza edilecek olsa teşrik tekbiri alınmaz.
- İmam sonradan uyan kimselerin de eksik kalan rek'atlerini tamamladıktan sonra, teşrik tekbirlerini söylemeleri vaciptir.
- Teşrik günlerinden birinde tekbir getirmeyi unutan kimse, henüz teşrik günleri çıkmadan hatırlarsa, onları kaza eder, yani terk ettiği tekbirleri getirir.
- Teşrik günlerinde imam tekbiri terk edecek olursa, cemaat terk etmeyip yerine getirir.
- Bir kimse farz namazdan selam verdikten sonra mescitten çıkar, unutarak veya kasten konuşursa teşrik tekbiri hükmen üzerinden düşer. Ancak kaza edebilir.

🔪 Kurban Bayramında Yapılacak Sünnet ve Âdaplar

1. Arefe Gecesi ve bayram gecelerini ibadet ve zikrullahla ihya etmek. Zira Rasûlullah (s.a.v) Efendimiz: "Her kim Ramazan ve Kurban Bayramı gecelerini ihya ederse, kalplerin öleceği gün onun kalbi ölmez." buyurmuşlardır. (İbn-i Mâce, 563, 1782)
2. Bayram sabahı erken kalkmak.
3. Gusül abdesti almak.
4. Misvak kullanmak.
5. Güzel koku sürünmek.
6. En güzel elbiseleri giyinmek.
7. Allah'ın verdiği nimetlere şükretmek için güler yüzlü, sevinçli ve neşeli görünmek.
8. Bayram sabahı, sabah namazını mescitte kılmak üzere erken davranmak.
9. Bayram namazını namazgâhta veya büyük bir camide kılmak.
10. Namazgâha mümkünse yaya olarak gitmek.
11. Bayram namazına giderken, açıktan "*Allâhu ekber Allâhu ekber lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber. Allâhu ekber ve lillâhilhamd*" şeklinde tekbir getirmek.
12. Namazgâha sükûn ve vakar içerisinde gitmek.
13. Camiden eve dönüşte mümkün ise gittiği yoldan değil, farklı yoldan gelmek.
14. Müminlere rast geldikçe güler yüzlü olmak ve tatlı söz söylemek, müsafahalaşmak ve tebrikleşmek, "*Ğafarallâhu lenâ ve lekum (Allah bizi ve sizi bağışlasın)*" veya "*Tekabbelallâhu minnâ ve minkum (Allah Teâlâ bizden ve sizden kabul buyursun)*" gibi dualar yapmak.
15. Sabahleyin kurban kesilinceye kadar hiçbir şey yememek. Kurban kesildikten sonra ilk olarak kurbanın etinden yemek sünnettir.
16. Kurban kesildikten sonra iki rekât şükür namazı kılmak. Bu namazın birinci rekâtında el-Kevser, ikinci rekâtında el-İhlâs sûreleri okunur.
17. İmkân nispetinde sair günlerden ziyade olarak aile fertlerine genişlik sağlamak, infakta bulunmak.
18. Bolca sadaka dağıtmak.

Vallâhu a'lem...

Vesselâmu alâ men ittebealhudâ

KAYNAKLAR

1. Reddü'l-Muhtâr Ale'd-Dürrü'l-Muhtâr.
2. El-İhtiyâr Li-Ta'lîli'l-Muhtâr.
3. Mültekâ'l-Ebhur.
4. Fetâvâ-i Hindiye.

Bu Rehber ; www.rehberdergisi.com adresinden download edilmiştir.